

Αθήνα, 5 Νοεμβρίου 2025

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

«Η Πολεοδομία στην πράξη: Η σημασία εφαρμογής του πολεοδομικού σχεδιασμού»

Με αφορμή την παγκόσμια ημέρα Πολεοδομίας – Χωροταξίας που γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 8 Νοεμβρίου, ο Σύλλογος Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΕΜΠΧΠΑ) αναδεικνύει τη θεμελιώδη σημασία της εφαρμογής του πολεοδομικού σχεδιασμού, υπενθυμίζοντας ότι ο σχεδιασμός του χώρου δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μία διαδικασία που πρέπει να ολοκληρώνεται και να υλοποιείται.

Ο πολεοδομικός σχεδιασμός αποτελεί ένα από τα πλέον ουσιαστικά εργαλεία δημόσιας πολιτικής. Μέσα από αυτόν αποτυπώνεται η συλλογική βούληση για τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται ο χώρος, διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος, προωθείται η κοινωνική συνοχή και υποστηρίζεται η οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο, όσο καλοσχεδιασμένος και αν είναι ένας πολεοδομικός χάρτης ή ένα θεσμικό πλαίσιο, η αξία του εξαντλείται αν δεν φτάσει στο πεδίο της πράξης. Η εφαρμογή του σχεδιασμού είναι εκεί όπου η πολεοδομία παύει να είναι μια θεωρητική άσκηση και μετατρέπεται σε πραγματικό εργαλείο βιωσιμότητας, ανθεκτικότητας και βελτίωσης της ζωής των πολιτών.

Η Ελλάδα έχει διανύσει μακρά διαδρομή σε επίπεδο θεσμικού εκσυγχρονισμού, ωστόσο το κενό ανάμεσα στη μελέτη και την υλοποίηση παραμένει διαχρονικά σημαντικό. Πολλά σχέδια εγκρίνονται, αλλά σπάνια ολοκληρώνονται ως προς την εφαρμογή τους. Οι καθυστερήσεις στις πράξεις εφαρμογής, οι αδυναμίες των μηχανισμών υλοποίησης και η έλλειψη επαρκών εργαλείων χρηματοδότησης οδηγούν συχνά τον πολεοδομικό σχεδιασμό να χάνει την κοινωνική του αξιοπιστία και την πόλη να αναπτύσσεται άναρχα, υπό την πίεση συγκυριακών επιλογών και όχι βάσει συλλογικού οράματος.

Την τρέχουσα περίοδο, η Ελλάδα βρίσκεται με μια κρίσιμη φάση μετασχηματισμού που αποτυπώνεται emphaticά στην υλοποίηση του Προγράμματος Πολεοδομικών Μεταρρυθμίσεων «Κωνσταντίνος Δοξιάδης», που φιλοδοξεί να καλύψει θεσμικά και σχεδιαστικά κενά δεκαετιών. Η επιτυχία του Προγράμματος «Κωνσταντίνος Δοξιάδης» θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό, όχι μόνο από την ποιότητα των μελετών, αλλά και από το τι θα ακολουθήσει την ολοκλήρωση των Τοπικών και Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων. Η μετάβαση από τον στρατηγικό στον εφαρμοσμένο σχεδιασμό προϋποθέτει ένα συστηματικό και επαρκώς χρηματοδοτημένο – με εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους – πρόγραμμα εκπόνησης ρυμοτομικών σχεδίων εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων των πράξεων εφαρμογής, προώθησης πολεοδομικών παρεμβάσεων και σταδιακής υλοποίησης των απαραίτητων υποδομών. Χωρίς την έγκαιρη εξασφάλιση χρηματοδότησης, υπάρχει ο κίνδυνος τα νέα πολεοδομικά σχέδια να παραμείνουν θεσμικά κείμενα χωρίς πρακτικό αντίκρισμα, αναπαράγοντας το χρόνιο έλλειμμα υλοποίησης που χαρακτηρίζει τη χωρική πολιτική στη χώρα μας.

Κλείνοντας, η εφαρμογή του σχεδιασμού δεν είναι απλώς ένα τεχνικό στάδιο. Απαιτεί πολιτική βούληση, συνέπεια, θεσμική συνέχεια και διατομεακό συντονισμό. Χρειάζεται η δημόσια διοίκηση (αποκεντρωμένες διοικήσεις, περιφέρειες και δήμοι) να διαθέτει ικανές υπηρεσίες στελεχωμένες με μηχανικούς ειδικούς στον σχεδιασμό και την οργάνωση του χώρου, χρηματοδοτικά εργαλεία και πρόσβαση σε σύγχρονα συστήματα πληροφορίας. Χρειάζεται, επίσης, η Πολιτεία να διαμορφώσει σαφείς μηχανισμούς παρακολούθησης και αξιολόγησης, ώστε κάθε σχέδιο να αποτελεί ένα δυναμικό πλαίσιο, που να αναθεωρείται και να προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας.

Η ουσιαστική εφαρμογή του σχεδιασμού μπορεί να αποτελέσει τομή για την ελληνική πραγματικότητα. Μπορεί να δώσει σαφείς κανόνες, να μειώσει την αβεβαιότητα για τους πολίτες και τους επενδυτές, να αποτρέψει συγκρούσεις χρήσεων, να βελτιώσει την καθημερινότητα, να εξασφαλίσει δίκαιη πρόσβαση στον δημόσιο χώρο και να προστατεύσει το φυσικό περιβάλλον. Στην πράξη, η εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδιασμού είναι η υλοποίηση της ιδέας ότι ο χώρος είναι δημόσιο αγαθό και όχι πεδίο αποσπασματικών επιλογών.